



TUNNE EESTI KAITSEALASID

RAHVUSPARK

on erilise rahvusliku väärtusega kaitseala looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, elustiku mitmekesisuse, maastike ja rahvuskultuuri kaitsmiseks, uurimiseks, taastamiseks ja tutvustamiseks. Rahvusparki territoorium jaguneb loodusreservaadiks, sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Eestis on 6 rahvusparki: Lahemaa, Karula, Soomaa, Vilsandi, Matsalu ja Alutaguse.

LOODUSKAITSEALA

on kaitseala looduslike protsesside, haruldaste ning hävimisohus olevate või kaitstavate taime-, seene- ja loomaliikide ning nende kasvukohtade ja elupaikade, eluta looduse, samuti maastike ja üksikute loodusobjektide säilitamiseks, kaitseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Looduskaitseala territoorium jaguneb loodusreservaadiks, sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Tuntumad on Viidumäe, Nigula ja Endla looduskaitseala.

MAASTIKUKAITSEALA (LOODUSPARK)

on haruldase või Eestile iseloomuliku loodus- või pärandkultuurimaastikuga kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks. Maastikukaitseala eritüüpideks on kaitse alla võetud pargid, arboreetumid ja puistud. Maastikukaitseala (loodusparki) territoorium jaotatakse sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Nimetagem siin Kõrvemaa, Vooremaa, Paganamaa, Hiiumaa laidude maastikukaitseala ning Haanja, Otepää ja Naissaare loodusparki.

Allikas: Keskkonnaministeeriumi koduleht: envir.ee/et/kaitsealad

LAHEMAA RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Lahemaa asutati 1. juunil 1971. See on Eesti esimene rahvuspark. Lahemaa on kõige suurema pindalaga rahvuspark, 47 910 ha maismaal, lisaks 26 874 ha mereala.

ASUKOHT

Lahemaa rahvuspark asub Põhja-Eestis. See asub Lääne-Virumaal Kadrina ja Haljala vallas ning Harjumaal Kuusalu vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Lahemaa on Euroopa üks tähtsamaid metsakaitsealasid. Lahemaa rahvuspargi lõunaosa ulatub kuni Kõrvemaa suurte soiste metsade ja rabadeni. Platoosid ja madalat rannajoont eraldab Põhja-Eesti klint - vaatamisväärsus, mille muudavad eriti kauniks mitmed sealt langevad kosed ning joad. Metsi ja randasid ehivad aga suured ning ebakorrapärsed kivirahnud.

SIIN KAITSTAKSE

Lahemaa rahvuspark on loodud Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, maastike, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Seal kaitstakse metsa-, soo- ja rannaökosüsteeme, samuti poollooduslikke kooslusi (loopealsed), geoloogilisi mälestisi (Balti klint) ning ajaloo- ja arhitektuurimälestisi. Samuti on siinne kant koduks rändhanedele ning nagu ülejäänud põhjarannik, on ka Lahemaa rannad armastatud pesapaigaks luikedele. Lahemaa rahvuspark on koduks erinevatele looma- ja linnuliikidele ning sealne taimestik on väga rikkalik. Püsiasiukate sekka kuuluvad karud, hundid ja ilvesed.



KARULA RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Karula rahvuspark moodustati 8. detsembril 1993. aastal, Karula maastikukaitseala laiendamisel. Ta on Eesti kuuest rahvuspargist väiksem – selle pindala on 123,6 km³.

ASUKOHT

Karula rahvuspark asub Lõuna-Eestis Karula kõrgustikul Valgamaal Valga ja Võrumaal Antsla ja Rõuge vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Karula pärandkultuurimaastikud on mitmesaja aasta jooksul inimtegevuse mõjul tekkinud maastikutüüp, kus vahelduvad hajatalud põllusiilude, metsatukkade, soolaikude ja heinamaadega. Karula kõrgustik on kujunenud hilisjäajal (üle 10 000 aasta tagasi). Siinse loodusmaastiku moodustavad ulatuslikud metsa-alad koos järvede ja soodega. Karulas on Kagu-Eesti suurim metsamassiiv, mis ulatub kaugelt üle rahvuspargi piiride.

SIIN KAITSTAKSE

Rahvuspark on loodud Lõuna-Eestile iseloomulike metsa- ja järverohkete kuppelmaastike, kaitsealuste liikide ja koosluste, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.



SOOMAA RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Soomaa rahvuspark moodustati 8. detsembril 1993. a nelja varasema sookaitseala ja Halliste puisniidu kaitseala liitmisel. Soomaa nimi pärineb professor Teodor Lippmaalt. Rahvuspargi pindala on 398 km², mis paigutab ta maismaa pindalalt Lahemaa ja Alutaguse rahvuspargi järel kolmandaks.

ASUKOHT

Soomaa rahvuspark asub Vahe-Eesti edelaosas, paiknedes Madal- ja Kõrg-Eesti piiril: Sakala kõrgustiku läänenõlval ja Pärnu madalikul Navesti, Halliste ja Raudna jõe vesikonnas, jäädes siiski Madal-Eestisse. Administratiivselt jääb rahvuspark Pärnumaal Pärnu linna ning Põhja-Pärnumaa, Saarde ja Tori valda, Viljandimaa Põhja-Sakala ja Viljandi valda.

PÕHIVÄÄRTUSED

Soomaa on teinud tuntuks siinsed suured üleujutused, mida nimetatakse ka viiendaks aastaajaks, sest see kordub siin pea igal aastal. Soomaa rahvuspargi territooriumile jäävad ulatuslikud lammimetsad ja viis raba: Valgeraba, Öördi raba, Riisa raba, Kikepera raba ja Kuresoo raba, neist Kuresoo on Eesti suurim raba.

SIIN KAITSTAKSE

Soomaa rahvuspark on loodud Vahe-Eesti edelaosa suurte soode, jõgede, lamminiitude ja metsade ning sealse unikaalse elustiku ja kultuuripärandi kaitseks. Soomaa rabad on Eesti ühed olulisemad pesitsusalad meil ainult rabades pesitsevatele rüütadele, väikekoovitajatele ja mudatildritele. Haruldastest lindudest ja rangelt kaitstavatest linnuliikidest elavad rahvuspargis rabapüü, kaljukotkas, must toonekurg, suur- ja väike konnakotkas, niidurüdi ja rohunepp.



VILSANDI RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

1957. aasta 7. juunil võeti Eestis vastu looduskaitse seadus, mille alusel moodustati Vilsandi linnuriigist Vaika Riiklik Looduskaitseala, mis 1971. aastal nimetati ümber Vilsandi Riiklikuks Looduskaitsealaks ning 7. detsembril 1993. aastal reorganiseeriti see Vabariigi Valitsuse määrusega Vilsandi rahvusparkiks. Kaitseala pindala on 23 882 ha, millest 2/3 hõlmab veeala, olles seega kõige merelisem rahvuspark.

ASUKOHT

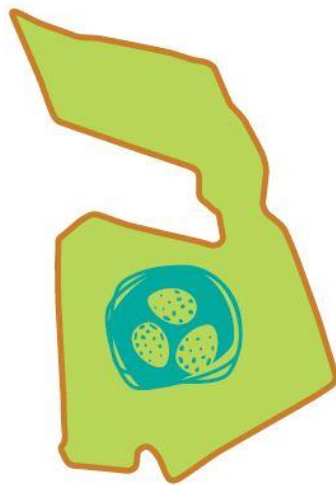
Vilsandi rahvuspark paikneb Lääne-Eestis Saaremaa läänerannikul. Rahvuspargi moodustavad Vilsandi saar koos ümbritsevate laidude ja rahudega ning Kihelkonna, Kuusnõmme ja Atla laht koos neis asuvate saartega.

PÕHIVÄÄRTUSED

Vilsandi rahvuspargis asub ligikaudu 100 saart. Koos ümbritseva akvatooriumiga hõlmab see kokku 180. ruutkilomeetri suuruse piirkonna. Vilsandi ise ei ole kuigi suur saar. Ta on kuus kilomeetrit pikk ja laiust on tal vaevalt pool sellest.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitseala hõlmab mitmeid maastikuliselt omapäraseid looduskomplekse, millest iseloomulikumaks on meresaared. Vilsandi on kaitseala ainuke inimasustatud saar. Saare rannajoon on liigestatud lahesoppide, neemede ja paljude rannikulähedaste saarekeste poolt. Vilsandi lääne- ja põhjarannal domineerib dolomiitne kaljurand. Loodust iseloomustavad veel eelkõige mereline kliima, rohke linnustik, rannikualadele iseloomulik karaktertaimestik ja huvitav riimveelise mere fauna.



MATSALU RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Matsalu looduskaitseala moodustati 1957. aastal pesitsevate, sulgivate ja läbirändavate lindude kaitseks. 1976. aastal kanti Matsalu rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade nimekirja. 2004. aastal nimetati Matsalu looduskaitseala ümber Matsalu rahvusparkiks. Kaitseala pindala on 48 860 ha.

ASUKOHT

Matsalu rahvuspark asub Lääne-Eestis, jäädes kolme omavalitsuse, Lääneranna ja Lääne-Nigula valla ning Haapsalu linna, territooriumile. Matsalu rahvuspark hõlmab Matsalu lahte, selle suudme ümber olevat Väinamere osa, Kasari jõe alamjooksu (kuni Risti-Virtsu maantee sillani), lahe ja jõe kaldaroostikke, üleujutatavat Kasari jõe luhta, rannakarjamaid, puisniite ja umbes 50 meresaart, neist suurimad on Tauksi, Liia, Sõmeri, Kumari ja Papilaid.

PÕHIVÄÄRTUSED

Linnustikku kaitsmiseks tuleb teada lindude paiknemist eelkõige pesitsusajal, aga ka rändeperioodidel. Lindude pesitsuspaigana oli Matsalul varem vaid kohalik tähtsus. Kuid looduslike ja poollooduslike lagedate elupaikade vähenemine igal pool Euroopas, sealjuures ka Eestis on Matsalust teinud ühe Euroopa tähtsama veelindude pesitsus- ja rändepeatusalade, kust lendab igal aastal läbi üle 2 miljoni veelinnu. Matsallu jääb nendest lühemaks või pikemaks ajaks peatuma üle 230 000 linnu.

SIIN KAITSTAKSE

Matsalu rahvusvaheline tähtsus johtub põhiliselt siinse madalaveelise lahe, roostiku, üleujutatava luha, rannaniitude ja madala saarterikka mere olulisusest mitmesuguste vee- ja rannikulindude rändepeatuspaijana. Mitmed pardiliigid kogunevad siia ka arvukalt sulgima.

Lisaks lindudele, kaitstakse Matsalu rahvusparkis Lääne-Eestile iseloomulike poollooduslike kooslusi (ranna- ja luhaniidud, loopealsed ja puisniidud, roostikumassiivid, väikesaared) ja Väinamere kultuuripärandit.

Haruldasteks kaitstavateks liikideks on: rohekas-õõskeel, jutttselg-kärnkonn ehk kõre, niidurüdi, tutkas, merikotkas, kassikakk ja väike-laukhani.



ALUTAGUSE RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Alutaguse rahvuspark moodustati 24. novembril 2018. aastal Puhatu, Agusalu, Muraka ja Selisoo looduskaitsealade, Kurtna, Smolnitsa, Jõuga, Struuga, Mäetaguse ja Iisaku maastikukaitsealade ning Narva jõe ülemjooksu hoiuala baasil. Esimest korda viitas Alutaguse Rahvusparki loomise vajadusele juba üle 100 aasta tagasi botaanik ja looduskaitaja Gustav Vilbaste. Rahvusparki pindala on 43 568 ha.

ASUKOHT

Mitmetest lahustükist koosnev Alutaguse rahvuspark asub Ida-Eestis, Alutaguse madalikul, hõlmates ulatuslike soo- metsa- ja rannikumaastike. Asub Alutaguse, Lüganuse, Jõhvi ja Toila vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Rahvusparki jäävad Eesti pikim liivarand koos Smolnitsa luitestikuga Peipsi põhjarannikul, Narva jõgi koos vanajõgede ning luhtadega Struugal, suurima järvede tihedusega maastik Kurtnas, ainsad mandriluited ehk kriivad Puhatus ja Agusalus, Põhja-Euroopa üks suurimaid soostikke Puhatu ning üks esinduslikumaid laialehiseid loodusmetsi Porunis.

SIIN KAITSTAKSE

Alutaguse rahvusparki peamisteks väärtusteks on Eesti suurim okasmetsade ja soode ala. Siinsed sood on elupaigaks kaljukotkale, rabapüüle, mudatildrile, metsad lendoravale ja must-toonekurele ning mitmetele teistele kaitsealustele liikidele. Alutaguse rahvuspark kuulub Euroopa kaitsealade võrgustikku Natura 2000. Agusalu ning Muraka soo kuuluvad rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade hulka.



VIIDUMÄE LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Viidumäe looduskaitseala moodustati 1957. aastal, praegune pindala on 26,1 km².

ASUKOHT

Viidumäe looduskaitseala asub Lääne-Saaremaal muistse Antsülusjärve rannaastangu ümbruses. See on Saaremaa vanim ja kõrgeim osa, mis ulatub kuni 59 m üle merepinna.

PÕHIVÄÄRTUSED

Looduskaitseala põhieesmärgiks on Lääne-Saaremaale iseloomuliku loodusliku kompleksi, sealhulgas paljude haruldaste liikide, koosluste ja elupaikade kaitse.

SIIN KAITSTAKSE

Erinevate looduslike tingimuste mitmekesisus peegeldub kõige ilmekamalt Viidumäe rikkas elustikus. Aastakümnete vältel toimunud vaatlusi ja uurimusi üldistades võib väita, et Viidumäe vetikaliikide arv läheneb 300-le, samblikke on üle 200 ja samblaid umbes 150 liiki. Looduskaitsealal elab umbes 69% Eesti suurliblikaliikidest, 43% jooksiklastest, 44% sipelgatest, 52% maimaatigudest ja 51% pesitsevatest linnuliikidest. Viidumäe soontaimeliikide koguarv on umbes 700. Viimaste seas on 58 liiki, kes on Eestis kaitse alla võetud. Nende seas on ka endemne taimeliik saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).



NIGULA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Nigula looduskaitseala moodustati 1957. aastal, alates 1979. aastast on see rahvusvahelise tähtsusega linnuala. Nigula looduskaitseala kuulub aastast 1997 rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade ning 2004. aastast Natura 2000 linnu- ja loodusalade hulka. Kaitseala pindala 64,3 km².

ASUKOHT

Nigula looduskaitseala asub Pärnumaa lõunaosas, Häädemeeste ja Saarde vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Nigula looduskaitseala on loodud Nigula soostiku ja sellega piirnevate koosluste, kaitsealuste liikide elupaikade ja maastiku kaitseks.

SIIN KAITSTAKSE

Nigula looduskaitseala peamisteks väärtusteks on Nigula raba ja seda ümbritsevad vanad metsad, mis on elupaigaks must-toonekurele, valgeselg-kirjurähnile ja laanerähnile. Nigula raba on Lääne-Eesti tüüpi lageraba suhteliselt järsu rabarinnaku ja lameda keskplatooga. Nigula soostiku uhkuseks on viis rabasaart, mis oma põlismetsaga hakkavad silma üle kogu lageda raba, kuigi asuvad kuni 1,5 meetrit rabapinnast allpool. Saarte kõrgematel osadel kasvab liigirikas laialehine salumets.



ENDLA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Praegune looduskaitseala moodustati 1985. aastal Eesti kesk- ja idaosale iseloomulike soode ja soosaarte ning Pandivere kõrgustiku lõunanõlva karstiallikate säilitamiseks juba 1939. a moodustatud linnustiku ja 1981. a moodustatud sookaitseala baasil. Ulatusliku Endla soostiku kaheksat rabalaama, neid ümbritsevat siirdesood ja madalsood, märgi metsi, järvi, ojasid ja jõgesid ning Norra-Oostriku-Võlingi allikaid kaitstakse 101,6 km².

ASUKOHT

Endla looduskaitseala asub Kesk-Eestis, Põltsamaa (Piibe) jõe keskjooksul, Järva, Jõgeva ning Lääne-Viru maakonna piirimail.

PÕHIVÄÄRTUSED

Märgalade ja allikate völlumaa Endla looduskaitseala kuulub rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade hulka, kus hoitakse soid, märgi metsi, järvi, jõgesid ja allikaid. Endla soostik on Pandivere kõrgustiku vetele säilitusala ja looduslik puhastusseade. Laugasterohkeid rabasid ümbritsevad madalsoo- ja siirdesoometsad, millest suur osa on kraavitatud, kuid praeguseks osaliselt ka taastatud veerežiimiga.

SIIN KAITSTAKSE

Inimasustuseta soo- ja metsaalad on elupaigaks enam kui 450 taimeliigile ning 180 linnuliigile. Kaitsealal võib kohata kotkaid ja sookurgi, luiki ja väikseid laululinde, taastumas on rabalinnustik. Endla järv on üks linnurikkamaid järvi Eestis, mis muistendi järgi on Vanemuise kasutütre Juta kaitse all. Kobras, saarmas ja mink on veekogude ääres sagedased tegutsejad. Omaette maailma moodustavad kaitseala lääneküljel avanevad rohked allikad, mille hulgas on ka Eesti sügavaim Sopa allikas.



ALAM-PEDJA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Alam-Pedja looduskaitseala loodi 1994. aastal suuresti kunagise Nõukogude Liidu armee suletud treeningalale kunagise Võrtsjärve nõkku voolavate jõgede, nende vahele jäävate looduslike soode, lamminiitude ja metsade ning sealse mitmekesise elustiku kaitseks. Ala kuulub alates 1997. aastast rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade ning 2004. aastast Natura 2000 linnu- ja loodusalade hulka. Praeguseks on kaitseala pindala juba 344 km².

ASUKOHT

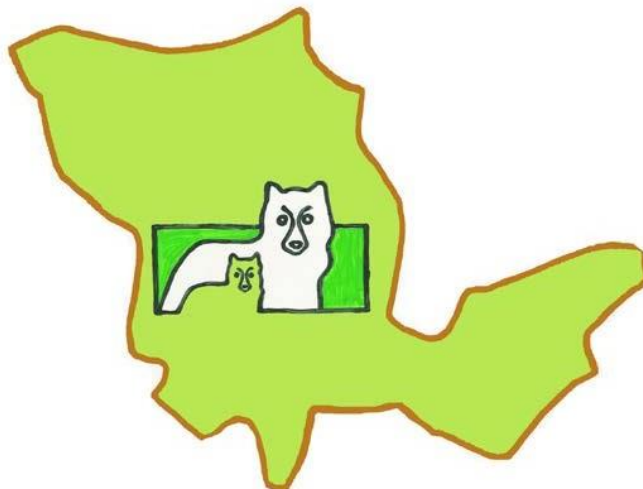
Alam-Pedja looduskaitseala on Võrtsjärvest kirdes asuv looduskaitseala. Kaitseala paikneb Tartu, Jõgeva ja Viljandi maakonnas ning selle pindala on 260 km².

PÕHIVÄÄRTUSED

Alam-Pedja eripäraks on väga madal inimasustus ja ulatuslikud kiired üleujutused. Siinsed sood on lauka- ja älverikkad ning elupaigaks paljudele haruldastele taimedele ning ohustatud linnuliikidele. Lammimetsad, luhaalad ja suur hulk vanajõgesid on kogu Euroopas unikaalsed ohustatud linnu- (suur- ja väike-konnakotkas, rohunepp) ja taimeliikide elupaigad ja kasvukohad. Emajõe vanajõed on kalade kudealaks ja lastetoaks kogu Peipsi vesikonnale.

SIIN KAITSTAKSE

Põhiliseks eesmärgiks on soo-, metsa- ja veeökosüsteemide võimalikult loodusliku arengu tagamine, aga nende kõrval ka inimõjuliste poollooduslike luhaniiitude säilitamine, mis kindlustaks võimalikult suure hulga kaitsealuste liikide säilimise. Luhaäärsetes metsades pesitseb rohkesti väike-konnakotkaid, kuid siin võib kohata ka suur-konnakotkast ja rabade kohal kaljukotkast. Rände ajal on Emajõe luht täis uju- ja sukelparte ning luiki.



PEIPSIVEERE LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Esimene kaitseala moodustati piirkonda juba 1939. aastal, millele lisandusid aastatega mitmed teised kaitsealused objektid. Alates 2013. aastast kannab Piirissaare zooloogilis-botaanilise kaitseala, Emajõe suudmeala hoiuala ning Emajõe-Suursoo sookaitseala liitmisel moodustunud 346 km² suurune piirkond Peipsiveere looduskaitseala nime. 1997. aastast kuulub ala rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade ning alates 2004. aastast ka Natura linnu- ja loodusalade hulka.

ASUKOHT

Peipsiveere looduskaitseala paikneb Peipsi järve ja järve ümbritseva rannikuvööndi edelaosas Peipsiveere madalikul, Peipsi järvel ja Piirissaarel Tartumaal Kastre, Tartu, Peipsiääre ja Luunja vallas ning Põlvamaal Räpina vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Suurima osa Peipsiveere looduskaitsealast hõlmab unikaalne ja väga hõreda asutusega Emajõe-Suursoo, mis on Eesti suurim deltasooistik, pindalaga umbes 200 km². Sellele lisanduvad Peipsi akvatoorium ja Piirisaar koos oma suuresti üleujutatava territooriumi ning kordumatu kultuuripärandi ja elulaadiga.

SIIN KAITSTAKSE

Peipsiveere LKA on eelkõige oluline sookaitseala koos iseloomuliku liigirohkusega, lisaks esineb siin ka palju metsi, lamminiitusid jm. kasvukohti koos neile omaste, sealhulgas kaitsealuste liikidega. Kaitseala linnustik on iseloomulik suurele loodusmaastiku kompleksile, mille tuuma moodustab märgala, mida liigendavad jõed, järved ning soosaared. Siin on teadaolevalt kohatud vähemalt 176 linnuliiki, kellest 141 liiki on võimalikud või kindlad pesitsejad. Ala on väärtuslik ka rändlindude peatusalana.



KÕRVEMAA MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kõrvemaa maastikukaitseala koosseisu kuuluvatest loodusobjektidest võeti esimesena 1957. aastal kaitse alla Aegviidu-Nelijärve piirkond. 1971. aastal laiendati kaitseala piire ning nimetati ümber Kõrvemaa maastikukaitsealaks.

ASUKOHT

Kõrvemaa maastikukaitseala asub Harjumaa Anija ja Kose valla, Järvamaa Järva valla ja Paide linna ning Lääne-Virumaa Tapa valla maadel, hõlmates kokku üle 205 km³.

PÕHIVÄÄRTUSED

Kaitseala hõlmab puutumatud või vähese inimõjutusega soolasid Epu-Kakerdi soostikus (Kakerdaja, Kautla, Kodru, Seli, Laiksaare, Tartussaare, Aegviidu, Tellissaare ja Põhjaku raba ning Kilingi soo), lisaks neile mitmeid väljapaistvaid pinnavorme, sealhulgas Mägede ja Taganurga mõhnastikke, Külvandu luigestikku, Jäneda-Aegviidu ning Matsimäe-Voose oose ning paljusid väikevoori.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitsealal pesitseb rida kaitsealuseid linnuliike, sealhulgas kaljukotkas, väikekonnakotkas ja must-toonekurg, siin asub ka mitmeid metsise mängukohti. Kaitseala on rikas kaitsealuste taimede leiukohtade poolest, muuhulgas on kaitsealalt viimaste aastate andmetel leitud 23 liiki käpalisi (Eestis kasvab üldse 36 liiki käpalisi).



VOOREMAA MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Vooremaa maastikukaitseala moodustati 1964. a. erilise voorestiku ja järvedega pigitud maastiku kaitseks. Maastikuala hõlmab praeguseks 98 km² suurusel alal tüüpilisemat osa Vooremaast. Alates 2004. aastast kuulvad Natura 2000 võrgustikku loodusalana Vooremaa järved ning linnualana kaitseala lõunapoolne osa koos järvede ja nende vahele jäävate voortega.

ASUKOHT

Vooremaa maastikukaitseala hõlmab Vooremaa maastikrajooni esinduslikumat osa Jõgevamaal Jõgeva ja Tartumaal Tartu vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Vooremaa on rikas nii kultuurilooliselt kui väärtusliku maastiku poolest. Siin asub Eesti suurim voorestik. Seda ala peetakse ka üheks esinduslikumaks voorestikuks Ida-Euroopa lauskmaal. Vooremaa on ka üks Kalevipoja lugude tekkimise ja leviku südameid.

SIIN KAITSTAKSE

Eesmärgiks on suurvoorte, pärandkultuurimaastike ja looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku ning kaitsealuste liikide kaitse (hink, vingerjas, laiujur jt.). Oluline on ka väike-käsiivaltiste elupaikade ja paljude linnuliikide kaitse. Siinseteks asukateks on herilaseviu, händkakk, musträhn, punaselg-õgija, roo-loorkull, rukkirääk, sookurg ja väike-kärbsenäpp. Olulisteks elupaigatüüpideks on siin vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved, vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved ja looduslikult rohketoitelised järved, samuti kõrgrohused, soostuvad ja soo- lehtmetsad.



LUITEMAA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Piirkond võeti osaliselt kaitse alla 1939. aastal mets-kuukressi kaitseks. 1964. aastal laiendati kaitset Rannametsa luidete ja Tolkuse rabale. Aastal 2000 moodustati praegune Luitemaa looduskaitseala, pindalaga 11 301,3 ha. Kaitseala kuulub loodus- ja linnualana Natura 2000 kaitsealade võrgustikku, rahvusvahelise tähtsusega linnualade (IBA) ja rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade hulka.

ASUKOHT

Kaitseala asub Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas Häädemeeste ja Võiste alevikus, Leina, Papisilla, Piirumi, Pulgoja, Rannametsa, Soometsa ja Võidu külas ja Saarde vallas Ilvese külas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Luitemaa looduskaitseala Häädemeeste lähistel esindab Pärnumaa edelarannikule iseloomulikke maastikke. Kaitseala üheks põhiväärtuseks on rannaniidud. Looduskaitsealal kaitstakse soo- ja metsakooslusi, Tolkuse ning Soometsa rabasid ja jääajajärgseid rannaluiteid. Siin asuvad ka Eesti kõrgeimad luided: Tootusemägi (29 m) ja Tornimägi (34 m).

SIIN KAITSTAKSE

Kaitsealal on mitmekesine elustik, kaitstavatest liikidest on tähelepanuväärsemad metsis, must-toonekurg, kassikakk, karvasjalg-kakk, jäälind, kõre ja kivisisalik. Taimi on teada enam 500 liiki, neist niidu-kuremõõga kasvuala on üks Euroopa suurimaid.



KÄINA LAHE-KASSARI MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

1962. aastal moodustati siin kaks kohaliku tähtsusega kaitseala. Ühe eesmärgiks oli kaitsta Kassari saare kauneid maastikke, teine pidi tagama lindudele rahuliku elupaiga Käina lahel. 1971. aastal anti Käina lahele vabariikliku tähtsusega linnustikukaitseala staatus. 2007. aastal võeti vabariigi valitsuse poolt vastu uued kaitse-eeskirjad, millega need kaks kaitseala liideti. Käina laht kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari alade hulka, on rahvusvahelise tähtsusega linnuala (IBA), Natura 2000 võrgustiku osa ning kuulub Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala koosseisu. Kaitseala pindala on 5681 ha, viiendiku sellest moodustab Käina laht.

ASUKOHT

Kaitseala asub Hiiu maakonnas Käina vallas Esiküla, Jöküla, Kassari, Laheküla, Nasva, Niidiküla, Orjaku, Selja, Tagüküla ja Vaemla külas ning Käina alevikus.

PÕHIVÄÄRTUSED

Rahvusvaheline tuntus kuulub eelkõige Käina lahele. Siin on registreeritud üle 200 linnuliigi, sh 140 haudelinnuliiki. Linnudirektiivi I lisa liike on alal kokku kohatud 22. Läbirändel ja pesitsusajal esineb mitmeid ohustatud ja kaitsealuseid liike. Kaitstavatest liikidest kuulub 8 liiki I kaitsekategooriasse, 16 liiki II kategooriasse ja 43 liiki III kategooriasse.

SIIN KAITSTAKSE

Ala on väga oluline läbirändavatele lindudele, sügisel võib siin peatuda kuni 20 000 vee- ja rannikulindu. Ravimuda paikneb lahes ca 180 hektaril ja kogumaht on ligi 1 milj. m³. Laht on oluline kalade koelmu ja noorkalade toitumisala. Kassari saarel väärib tähelepanu eelkõige maastiku üldilme, mis on otseselt seotud inimtegevusega. Taimkattes valitsevad kadastikud, niisked ja kuivad liigirikkad aru- ja puisniidud, rannavööndis rannaniidud, soolakulised rannaniidud (Vesimaa, Tagaküla). Rohkesti kasvab II (14 liiki) ja III (21 liiki) kategooria kaitsealuseid taimeliike. Kaitsealal elavad mitmed kaitsealused liigid nagu merikotkas, tutkas, niidurüdi, naaskelnokk, hüüp. Ulatuslikud rannaniidud on peatus- ja pesitsuspaikadeks kurvitsalistele.



HAANJA LOODUSPARK

LOOMISLUGU

Kaitseala ajalugu ulatub 1957. aastasse, mil kaitse alla võeti Suur Munamägi, Vällamägi koos järvedega jt. lähialad. 1995. aastal moodustati 170 km² suurune Haanja looduspark Haanja kõrgustiku maastiku ja omapärase looduse kaitseks. 2004. aastast kuulub looduspark linnu- ja loodusala ka Natura 2000 võrgustikku.

ASUKOHT

Haanja looduspark asub Võrumaa südames Rõuge ja Võru vallas Eesti kõrgeimas piirkonnas Haanja kõrgustikul. Looduspargi põhiosa paikneb rohkem kui 200 meetri kõrgusel merepinnast. Siit leiame Baltimaade kõrgeima tipu Suure Munamäe, mille tornist avaneb imeline vaade.

PÕHIVÄÄRTUSED

Haanja looduspark hoiab, taastab ja arendab Haanja kõrgustikule aja jooksul inimese ja looduse koosmõjul kujunenud iselaadset maastikku, looduskooslusi ning elulaadi.

SIIN KAITSTAKSE

Lisaks mitmekesistele pinnavormidele, kooslustele ja liikidele kaitstakse siin ka pärandkultuuri objekte, kohalikku elulaadi ning püütakse edendada säästlikku turismi- ja puhkemajandust. Looduspargi atraktiivseimad loodusobjektid on Vällamäe ürgmets (120-aastane kuusik järsunõlvalisel ja suhtelise kõrguse poolest Eesti kõrgeimal mäel.), Rõuge ürgorg Ööbikuoru ja Rõuge järvede ahelikuga ning 4,7 km pikkune ja kuni 60 m sügavune Kütiorg oma rohkete uhtorgude ehk tsoridega.



OTEPÄÄ LOODUSPARK

LOOMISLUGU

Otepää looduspargile pandi alus 1957. a Pühajärve, Väikese Munamäe ja Tedremäe maastikuliste keelualadena, mis reorganiseeriti 1979. a Otepää maastikukaitsealaks. Praeguseks 222 km² suurune Otepää looduspark moodustati 1997. aastal. 2004. aastast kuulub see ka linnu- ja loodusala Natura 2000 võrgustikku.

ASUKOHT

Otepää looduspark asub Valgemaal Otepää vallas, Põlvemaal Kanepi vallas ja Tartumaal Elva vallas. 1180 km² suurusest Otepää kõrgustikust hõlmab Otepää looduspark ca 19%. Oma territooriumilt on Otepää looduspark suurim maastikukaitseala Eestis.

PÕHIVÄÄRTUSED

Otepää looduspargi eesmärgiks on kaitsta kohalikku elulaadi ja kultuuripärandit ning säilitada, uurida ja tutvustada alalhoidlikku looduskasutust. Siinseid maalilisi maastikke ilmestavad liigirikkad kooslused ja mitmed eriilmelised paigad metsatuka, järvesopi, põllulapi või taluhoonetega. Vaheldusrikkad maastikud on loonud head tingimused taime- ja loomaliikide mitmekesisusele. Siin võib kohata konnakotkast sookurgi, rukkirääku, karu, ilvest ja paljusid käpalisi. Otepää kõrgustik on veelahkmeala - jõed lähtuvad siit Võrtsjärve, Peipsi järve, Emajõkke. Looduspargi alal ning lähistelt saab alguse kaks jõge - Väike Emajõgi Pühajärvest ning Elva jõgi Valgjärvest.

SIIN KAITSTAKSE

Oluline on siin Otepää kõrgustikule iseloomuliku kuppelmaastiku ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse koos kaitsealuste elupaikade ja liikide kaitsega. Looduspargi asukate hulka kuuluvad paljud kaitsealused liigid nagu harilik käoraamat, kahkjaspunane sõrmkäpp, kuradi-sõrmkäpp, soo-neiuvaip, väike-konnakotkas, herilaseviu, lõopistrik, kõrvukräts, händkakk, laanerähn, valgselg-kirjurähn ja teised.



NAISSAARE LOODUSPARK

LOOMISLUGU

Naissaare looduspark on moodustatud 1995. aastal.

ASUKOHT

Naissaare looduspark asub Tallinna lahe suudmeosas asuval Naissaarel. Naissaar on suuruselt (18,6 km²) kuues saar Eestis. Saare pikkus põhjast lõunasse on ligikaudu 8-9 km, suurim laius ligikaudu 4 km. Rannajoone pikkus on 24,4 km.

PÕHIVÄÄRTUSED

Naissaarel esineb mitmeid rannatüüpe. Saarel on valitsevaks liivarand, mis kohati saare läänes on luigestunud. Saare lõuna- ja edelarand on kamardunud. Saarel leidub ka astringranda, mis on kujunenud lainemurrutuse tagajärjel. Märkimisväärne on ligi 7 m kõrgune Savikallas Põhjaküla kohal.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitseala põhieesmärk on Naissaare looduskompleksi, hinnaliste maastikuelementide, kultuuripärandi ja rekreatsiooniväärtuste kaitse. Naissaare samblafloora on huvitav ja liigirikas. Kindlaks on tehtud 146 samblaliiki. Omapärane on lubjalembsete samblaliikide esinemine merekindluste patareide betoonseintel, mis kohalikus flooras muidu puuduksid. Samblike on registreeritud ligi 165 liiki. Ligitõmbavad on nii meri kui saare kaunid liivarannad, samuti saare mitmekesine loodus, huvipakkuv kultuuripärand ning militaarobjektid.



KÖNNUMAA MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kaitseala ajalugu ulatub 1961. aastasse, mil kaitse alla võeti Esku oos, 1964. aastal võeti kaitse alla Paluküla Hiimägi ja Loosalu järv, aastal 1973 Paluküla-Sillaotsa servamoodustised ning 1981. aastal Keava, Loosalu ja Palasi raba. Kõnnumaa maastikukaitseala moodustati 27. juulil 2000 a, pindala on 6055 ha. Maastikukaitseala kuulub samanimelise loodusala koosseisu.

ASUKOHT

Kõnnumaa maastikukaitseala asub Rapla maakonna idaosas - Kehtna ja Rapla vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Rikkalik, ooside ja mõhnadega liigendatud maastik loob erinevaid elupaiku, mis on koduks paljudele liikidele. Kaitsealal asub Eesti suurim rabajärv Loosalu järv, millest läände jääb omapärane põlismetsaga kaetud soosaar nimega Järvehiis. Kaitsealale jäävad suure kultuuriloolise väärtusega muinsuskaitse all olevad Paluküla Hiimägi, Keava linnuse linnamägi ja Linnaaluste muinasasula alad. Paluküla Hiimägi on Lääne-Eesti kõrgeim koht (106,4 m).

SIIN KAITSTAKSE

Kaitseala põhieesmärk on Keava, Loosalu ja Palasi rabade, Keava-Esku ja Paluküla-Sillaotsa servamoodustiste ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Kõnnumaa vahelduvas maastikus on leidnud sobiva elupaiga mitmed ohustatud ja inimpeglilikud loomad – kaljukotkas ning metsis. Kaitsealustest taimedest kohtab siin näiteks balti ja Russowi sõrmkäppa, soovalku, sookäppa, eesti soojumikat, kõdu-koralljuurt ja soohiilakat.

